

Aan:

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland
T.a.v. gedeputeerde Arno Bonte
T.a.v. gedeputeerde Aad Straathof

Betreft: Reactie op uw brief van 3 juni 2026 inzake NNN Bodegraven-Noord

Geachte heer Bonte en heer Straathof,

Dank voor uw brief van 3 juni 2026, waarin u reageert op mijn brief van 12 april 2026 over de natuurontwikkeling in NNN Bodegraven-Noord.

Allereerst merk ik op dat in uw reactie wordt verwezen naar mijn brief van 12 april 2026, terwijl door de provincie tevens het document "Dringend verzoek tot opschorting werkzaamheden NNN Bodegraven-Noord" van 17 mei 2026 is meegestuurd. Hierdoor is niet geheel duidelijk op welk schrijven uw reactie precies betrekking heeft.

Na lezing van uw brief moeten wij constateren dat de kern van onze zorg onbeantwoord blijft.

Tijdens het besluitvormingsproces rond de inrichting van NNN Bodegraven-Noord is herhaaldelijk aangegeven dat nieuwe natuur binnen het NNN geen externe werking zou hebben en dus niet zou leiden tot aanvullende beperkingen voor omliggende bedrijven en gronden. Op basis van deze mededeling hebben Provinciale Staten, gemeenten, bewoners en ondernemers hun afwegingen gemaakt.

In uw reactie schrijft u niet dat externe werking is uitgesloten. U stelt dat het provinciale uitgangspunt nog steeds is dat lopende projecten niet mogen leiden tot extra beperkingen voor de omgeving. Dat uitgangspunt is echter iets anders dan een garantie. Uit uw brief begrijpen wij bovendien dat de provincie niet kan uitsluiten welke gevolgen toekomstige landelijke en Europese regelgeving zal hebben voor de bescherming van natuur binnen het NNN. Daarmee lijkt de provincie te erkennen dat zij niet kan garanderen dat externe werking in de toekomst uitgesloten blijft, omdat deze besluitvorming uiteindelijk niet uitsluitend bij de provincie ligt.

Daarbij merken wij op dat het hier niet slechts gaat om mogelijke beleidswijzigingen, maar om de doorwerking van Europees recht, dat rechtstreekse werking heeft en voorrang geniet boven nationaal en provinciaal beleid. De provincie kan deze toekomstige bescherming niet voorkomen, maar slechts sturen op de wijze waarop zij deze zelf activeert.

Tegen deze achtergrond is het moeilijk te begrijpen dat de provincie ervoor kiest de reeds vastgestelde inrichting met zeer stikstofgevoelige natuur onverkort uit te voeren, terwijl zij tegelijkertijd erkent dat zij toekomstige regelgeving en de daaruit voortvloeiende bescherming niet volledig in de hand heeft. Daarbij is van belang dat de Europese Natuurherstelverordening niet voorschrijft welk type natuur op welke locatie moet worden gerealiseerd. De keuze voor zeer stikstofgevoelige natuur in Bodegraven-Noord is daarmee een nationale en provinciale beleidskeuze, die in sterke mate bepaalt of en in welke mate toekomstige externe werking zal optreden.

Wanneer de provincie erkent dat zij toekomstige regelgeving niet volledig kan sturen, maar tegelijkertijd besluit de uitvoering van deze inrichting voort te zetten, kan niet worden volstaan met de mededeling dat het provinciale uitgangspunt is dat er geen extra beperkingen mogen ontstaan. Dat uitgangspunt biedt geen zekerheid aan ondernemers die mogelijk met de gevolgen van deze keuzes worden geconfronteerd.

Onze zorgen worden versterkt door de ontwikkelingen rond de Europese Natuurherstelverordening. In IPO-verband is aangegeven dat het huidige beschermingsregime van het NNN onvoldoende basis biedt om significante verslechtering van habitattypen te voorkomen en gerealiseerd natuurherstel te beschermen, en dat verdere aanscherping van de beschermingsregels wordt voorzien. Ook wordt in de Omgevingswet een grondslag opgenomen voor het stellen van regels aan activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor habitattypen binnen het NNN.

Wanneer bij de besluitvorming is uitgegaan van het ontbreken van externe werking, terwijl tegelijkertijd wordt gewerkt aan aanvullende bescherming van habitattypen binnen het NNN, kan niet zonder meer worden aangenomen dat de oorspronkelijke uitgangspunten ongewijzigd blijven. Dat betekent niet dat vaststaat welke gevolgen dit uiteindelijk zal hebben, maar wel dat sprake is van een reële onzekerheid. Juist die onzekerheid was tijdens de besluitvorming niet voorzien en vormt de aanleiding voor ons verzoek om de werkzaamheden op te schorten totdat hierover duidelijkheid bestaat.

Tegen deze achtergrond verzoeken wij u om een duidelijk antwoord op de volgende vragen:

1. Kan de provincie garanderen dat de inrichting van stikstofgevoelige natuur in Bodegraven-Noord nu en in de toekomst niet zal leiden tot aanvullende beperkingen voor omliggende agrarische bedrijven?
2. Indien die garantie niet kan worden gegeven, waarom worden de werkzaamheden dan toch hervat voordat hierover duidelijkheid bestaat?
3. Welke betekenis hebben eerdere bestuurlijke uitspraken over het ontbreken van externe werking wanneer later blijkt dat omliggende bedrijven alsnog worden geraakt?
4. Welke verantwoordelijkheid neemt de provincie indien agrariërs en ondernemers als gevolg van deze inrichting alsnog worden beperkt in hun bedrijfsvoering?

Daarnaast blijven onze zorgen bestaan over de haalbaarheid van de natuurdoelen. Wij hebben gewezen op praktijkervaringen uit vergelijkbare gebieden, waaronder De Meije, waar voedselrijk water, beperkte kalkaanvoer, verzuring en stikstofdepositie de ontwikkeling van beoogde natuurtypen bemoeilijken. Een vergelijkbaar watersysteem wordt ook voorzien voor Bodegraven-Noord, maar hierop wordt in uw reactie niet inhoudelijk ingegaan.

Ook voor het lopende Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) is deze ontwikkeling van groot belang. Agrariërs hebben herhaaldelijk aangegeven dat zij niet tegen natuurherstel zijn, maar dat zij duidelijkheid nodig hebben over de voorwaarden waaronder zij in de toekomst kunnen blijven ondernemen. Wanneer achteraf blijkt dat een essentieel uitgangspunt van het NNN-plan niet houdbaar is, komt het vertrouwen in het gebiedsproces onvermijdelijk onder druk te staan.

Wij willen benadrukken dat wij niet pleiten tegen natuurontwikkeling in Bodegraven-Noord. Integendeel, wij hebben steeds aangegeven dat alternatieven mogelijk zijn die beter aansluiten bij de bodem, het watersysteem en het agrarische karakter van het gebied. Natuur die kansrijk is, duurzaam ontwikkeld kan worden en niet afhankelijk is van vergaande beschermingsmaatregelen of juridische onzekerheid voor omliggende bedrijven.

Zolang geen duidelijkheid bestaat over de mogelijke gevolgen van de aanleg van stikstofgevoelige natuur voor omliggende bedrijven, achten wij het **niet zorgvuldig en niet bestuurlijk verantwoord om onomkeerbare werkzaamheden voort te zetten**. Wij verzoeken de provincie daarom dringend de werkzaamheden in Bodegraven-Noord op te schorten en serieus te onderzoeken of gekozen kan worden voor natuurtypen die beter aansluiten bij de draagkracht van het gebied.

Een dergelijke keuze zou bijdragen aan herstel van vertrouwen, duidelijkheid bieden aan ondernemers en een betere basis vormen om gezamenlijk verder te werken aan de toekomst van Bodegraven-Noord.

Met vriendelijke groet,

Namens de medeondertekenaars van het verzoek tot opschorting werkzaamheden NNN Bodegraven-Noord

PS Ik verzoek u deze brief met Provinciale Staten te delen.